

УДК 378:378.147.091.33-27.22]:811(043.3)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-38>

Ірина П'ЯТИКОП,
orcid.org/0000-0002-3500-2001
старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки
(Харків, Україна) iryna.piatykor@nure.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРІВ В СИСТЕМІ ВИШОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються необхідні педагогічні умови підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності за допомогою іноземної мови, особливо у діяльності інженера. Знання іноземної мови є реальною необхідністю і обов'язковою умовою успішної професійної діяльності. Проаналізовано вітчизняні та зарубіжні джерела, нормативно-законодавчі акти, спеціальну літературу, що свідчить про наявність основ теоретичної бази з досліджуваної проблеми. Однак слід зазначити, що, незважаючи на наявність значної кількості проведених досліджень, констатується брак робіт, спрямованих на розробку педагогічних умов, що сприяють формуванню соціально значущих якостей для професійної діяльності студентів у процесі навчання іноземної мови. Розкрито характеристики структурних елементів, де розглядається категорія мети навчання іноземних мов як сукупність трьох взаємопов'язаних аспектів: прагматичного, педагогічного та когнітивного. Розглянуто етапи організації навчання іноземної мови студентів технічного ЗВО: Важливим аспектом у навчанні професійно-орієнтованої іноземної мови є читання спеціальної літератури, що дає змогу ознайомитися з публікаціями з певної тематики, з основними тенденціями та напрямками зарубіжних досліджень з тієї чи іншої професійної галузі. Визначено поняття «умова», як дидактична категорія, що відображає категорії навчально-виховного процесу. Основними одиницями формування вмінь і навичок у навчанні слугують завдання. Сукупність завдань містить в собі необхідні типи та види завдань і вправ, що враховують закономірності формування вмінь і навичок використання іноземної мови у професійній та пізнавальній діяльності. Виокремлено чотири групи завдань: пропедевтичні завдання, комунікативні завдання, продуктивні завдання та контрольно-навчальні завдання. Доведено, що головним у формуванні якостей особистості є діяльність, яка сприяє їхньому розвитку, а також пробуджує позитивне ставлення до формованих професійних якостей і має бути однією з пріоритетних цілей підвищення конкурентоспроможності майбутніх інженерів. Схарактеризовано, що найважливішим чинником ефективної підготовки майбутніх інженерів є дотримання певних організаційно-педагогічних умов. Ці чинники створюють сприятливі умови для обміну діяльністю, інформацією, досвідом, уміннями та навичками, результатами діяльності, що сприяє розвитку суспільства та особистості фахівця.

Ключові слова: педагогічні умови, підготовка студентів, майбутня професійна діяльність інженера, іноземна мова, чинники ефективної підготовки.

Iryna PYATIKOP,
orcid.org/0000-0002-3500-2001
Senior Lecturer at the Foreign Languages Department
Kharkiv National University of Radio Electronics
(Kharkiv, Ukraine) iryna.piatykor@nure.ua

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF USING A FOREIGN LANGUAGE IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF ENGINEERS IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

The article discusses the necessary pedagogical conditions for preparing students for future professional activities using a foreign language, especially in the field of engineering. Knowledge of a foreign language is a real necessity and a prerequisite for successful professional activity. The article analyses the domestic and foreign sources, regulatory and legislative acts and special literature which indicates the existence of the foundations of the theoretical framework on the study problem. However, it should be noted that, despite the existence of a significant number of studies, there is a lack of works aimed at the developing pedagogical conditions that contribute to the formation of socially significant qualities for students' professional activity in the process of learning a foreign language. It is revealed the characteristics of the structural elements. The article considers the category of the purpose of foreign language teaching as a set of three interrelated aspects: pragmatic, pedagogical and cognitive. The stages of organising foreign language teaching for students of a technical university are considered. The important aspect in teaching a professionally oriented foreign language is reading specialised literature which allows you to get acquainted with publications on a particular topic

with the main trends and directions of foreign research in a particular professional field. The concept of 'condition is defined as a didactic category that reflects the categories of the educational process. The main units of formation of skills and abilities in teaching are the tasks. The set of tasks includes the necessary types and kinds of tasks and exercises that take into account the patterns of formation of skills and abilities to use a foreign language in professional and cognitive activities. Four groups of tasks are distinguished: propedeutic tasks, communicative tasks, productive tasks and control and educational tasks. It is proved that the main thing in the formation of personality qualities is the activity that promotes their development, as well as awakens a positive attitude to the formed professional qualities and should be one of the priority goals of improving the competitiveness of future engineers. It is characterised that the most important factor in the effective training of future engineers is compliance with the certain organisational and pedagogical conditions. These factors create favourable conditions for the exchange of activities, information, experience, skills and abilities, results of activities, which contributes to the development of society and the personality of a specialist.

Key words: pedagogical conditions, student training, future professional activity of an engineer, foreign language, factors of effective training.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли роль міжособистісної комунікації, зокрема міжнародної, зростає з кожним днем, знання іноземної мови стає не розкішшю, а нормою; запорукою успішного розвитку суспільства. Крім того, іноземна мова виконує значну роль у формуванні особистісних якостей людини (адже за її допомогою стає можливим отримати безпосередній доступ до культурної спадщини іншої країни), у підвищенні рівня освіти. Не дивно, що останнім часом у нашій країні істотно підвищився інтерес до іншомовної освіти, відкриваються все більше курсів, головним чином, націлених на підвищення рівня володіння англійською мовою та розвитку комунікативної компетенції. Особи, які закінчили заклади вищої освіти, як мінімум, повинні досягти порогового рівня володіння іноземною мовою. Чому це не відбувається? Можна перелічити досить багато чинників, які могли б бути причиною такої ситуації, але в умовах сучасних стандартів, коли на перший план виноситься самоосвітній потенціал особистості (коли викладач виступає в ролі «диригента», який вказує студентам напрямки, шляхи, який вони, за допомогою викладача, мають самостійно опанувати). Вимога сучасного часу – впевнене знання іноземної мови. Суспільству необхідні фахівці, які володіють іноземною мовою не тільки з погляду лінгвістики, а й мають компетенції іншомовного професійного спілкування в лінгвістики, а й володіють компетенціями іншомовного професійного спілкування в різних галузях науки, бізнесу, техніки. Потрібно постійно підвищувати якість підготовки студентів при навчанні іноземної мови з метою встановлення і розширення контактів із зарубіжними фахівцями, можливості участі в міжнародних конференціях, симпозиумах і конкурсах.

Застосування сучасних навчальних технік і технологій сприяє підвищенню у студентів інтересу як до процесу навчання, так і до історії, культури, традицій і звичаїв країни мови, що вивчається. У зв'язку з цим, актуальною є зміна традиційної

мовної підготовки в технічному закладі вищої освіти в бік збільшення уваги до оволодіння професійною термінологією в різних галузях науки та техніки. Для цього доцільно активно застосувати різноманітні методи і прийоми роботи зі студентами, як індивідуальні, так і групові або колективні. Заняття повинні бути яскравими, насиченими, інтересними для студентів, вони повинні торкатися інтересних для них тем та викликати у них бажання взяти участь в обговоренні або інших видах роботи.

Велику роль у формуванні високої мотивації студентів, щодо вивчення іноземної мови, відіграє особистість викладача та ефективність його роботи в напрямку оптимізації та модернізації навчального процесу, підвищення його атрактивності та актуальності (Gilakjani; Leong; 2012).

Використання викладачами форм і методів навчання здатні забезпечити формування необхідних професійно важливих, соціально значущих для професійної діяльності якостей, професійних умінь і навичок майбутнього фахівця. У зв'язку з цим, спостерігається тенденція посилення уваги до питань мовної освіти, переосмислення цілей, змісту, принципів, засобів і методів навчання іноземної мови; актуалізується пошук нових моделей і технологій навчання, що сприяють найповнішій реалізації можливостей дисципліни «Іноземна мова» у професійній підготовці студентів. Таким чином, у діяльності інженера, як ніколи раніше, зростає роль іншомовної професійної комунікації. Знання іноземної мови є реальною необхідністю і обов'язковою умовою успішної професійної діяльності. Мовна підготовка спрямована на адаптацію фахівців до швидко мінливих умов функціонування сучасного ринку, на формування здібностей до встановлення контактів з представниками зарубіжних фірм, носіями іноземної мови та іншої культури» (Єфімова; 2014).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури та педагогічного досвіду пока-

зує, що зростає потреба суспільства у спеціальному професійному перекладі в різних галузях науки і техніки. що в свою чергу призводить до необхідності зміни навчальних програм, введення додаткових дисциплін, які відповідають сучасним потребам суспільства. Таким чином, професійно-орієнтований підхід до вивчення іноземної мови в технічному закладі вищої освіти є важливим чинником формування особистості фахівця. Розглядаючи аспекти цієї проблеми; виокремлено не вирішені раніше частини загальної проблеми. Низка дослідників розглядають навчальну дисципліну «Іноземна мова» з різних позицій: формування особистості в процесі навчання та вивчення іноземної мови (Н. Бабкова, Н. Петрушова, А.В. Ермалович, О.А. Иващенко, Н.Д. Трофаїла, О.В. Бойко, С.В. Будак, Т.В. Зубенко, В.М. Чайка та інші), навчання іноземної мови як професійно-орієнтованому засобу спілкування (В.В. Почуєва, М. Горюнова, О.Ю. Корж, О.М. Кохан, К. Перепелиця, Ю.Ю. Пришупа, Т.І. Яремко та ін.). Інші вчені звертаються до проблем формування професійної іншомовної компетентності (Н.М. Гринієва, Ю.В. Задунайська, О.В. Ковтун, С.В. Макухіна, Ю.М. Щербина, Ю.І. Сердюк та інші). Однак слід зазначити, що, незважаючи на наявність значної кількості проведених досліджень, констатується брак робіт, спрямованих на розробку педагогічних технологій, форм, методів, педагогічних умов, що сприяють формуванню соціально значущих якостей для професійної діяльності студентів технічних закладів вищої освіти у процесі навчання іноземної мови. Як показує практика, наявні форми, методи, технології навчання іноземної мови студентів у технічних закладів свідчить про недостатню якість навчання іноземної мови. використання його можливостей для професійної підготовки студентів – майбутніх інженерів та формування соціально-значущих якостей для професійної діяльності.

Мета статті. Такий підхід до навчання іноземної мови дає нам змогу сформулювати мету цієї статті; педагогічні умови використання іноземної мови в професійній діяльності інженерів у системі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне осмислення проблеми викладання іноземної мови в технічному закладі вищої освіти вказує на необхідність впровадження нових методів навчання під час іншомовної підготовки фахівців. Розв'язати та проаналізувати проблеми, що виникли, допомагають методологія вивчення суперечностей викладання іноземних мов. Сьогодні необхідні нові програми та курси навчання, нові підходи.

Вивчення іноземної мови розпочинається на першому курсі відповідно до затверджених стандартів вищої освіти (Наказ № 842 від 13.06.2024 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти»). Навчальний процес з дисципліни «Іноземна мова» розпочинається з проведення вхідного тестування. Аналіз результатів тестування дає змогу розподілити студентів за групами відповідного рівня. За результатами нашого дослідження та вхідного тестування, досить високим рівнем іншомовної підготовки в технічному ЗВО мають тільки 38% студентів першого курсу, інша частина студентів перебуває на рівні елементарного володіння іноземною мовою. Виявлено низький рівень готовності до професійної комунікації у майбутніх інженерів до іншомовного спілкування у професійній діяльності, наслідком чого є недостатня мотивація тих, хто навчається, до вивчення іноземної мови загалом, професійно орієнтованої іноземної мови зокрема.

Для реалізації поставленої мети в навчальному процесі, викладачам необхідно скоригувати мету, завдання, зміст навчання іноземної мови, зробити їх особистісно значущими для студентів, використовувати активні, інтерактивні методи навчання, сучасні технічні засоби навчання: аудіо- та відеопаратуру, що дає можливість підвищити ефективність аудиторних та індивідуальних занять, сформувати соціально-значущі якості для професійної діяльності у студентів-майбутніх інженерів. Вирішення цього завдання змушує нас звернутися до характеристики структурних елементів процесу навчання іноземної мови, оскільки ми вважаємо за доцільне підкреслити їхній вплив на формування соціально-значущих якостей для професійної діяльності інженера.

Аналіз навчання іноземної мови як педагогічного процесу необхідно розпочати з характеристики цілей навчання іноземної мови та вивчення іноземної мови, де розглядається категорія мети навчання іноземних мов як сукупність трьох взаємопов'язаних аспектів: «прагматичного, педагогічного та когнітивного», і підкреслюють, що наразі мету навчання іноземних мов слід розуміти як формування особистості студента, який навчається, здатної та такої, що бажає брати участь у спілкуванні (опосередкованому і неопосередкованому) на міжкультурному рівні» (Сідун; Полонська; 2018). Йдеться про становлення у студента рис вторинної мовної особистості, а саме: розкутість, творчість, самостійність, здатність будувати взаєморозуміння і взаємодію з партнерами по спілкуванню, долучатися до світових процесів розвитку цивілізації, самовдосконалюватися і вдо-

сконалювати людське суспільство. Спілкування фахівців іноземною мовою є формою суспільної комунікативної діяльності. Таке спілкування має свою специфіку. Іншомовна комунікація в процесі професійної підготовки включає розуміння і сприйняття один одного, обмін інформацією, передачу нових знань, визначення цілей, узгодження дій (Удалова; 2020; 327).

У процесі професійної комунікативної діяльності студенти встановлюють міжособистісні зв'язки та руйнують бар'єри спілкування. Діяльність – це активна взаємодія людини із середовищем, у процесі якої досягаються свідомо поставлені цілі. Професійна комунікація виступає як процес взаємозв'язку, взаємодії суспільних суб'єктів. У процесі професійної комунікації відбувається обмін діяльністю, інформацією, досвідом, уміннями та навичками, результатами діяльності. Професійна комунікація – одна з найважливіших умов розвитку суспільства й особистості фахівця (Колбіна; 2012).

Розглянемо етапи організації навчання іноземної мови студентів технічного ЗВО:

I етап – мотивування студентів до початку комунікативної діяльності, налаштування на комунікативну поведінку;

II етап – постановка мети та ознайомлення з нею, формування мети вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови;

III етап – перевірка знань, умінь, навичок, обов'язкових для організації комунікації в професійній галузі залежно від спеціалізації студента;

IV етап – організація комунікативної діяльності: практичні заняття, закордонне стажування, прослуховування автентичних матеріалів, перегляд відео роликів іноземною мовою, зустрічі з іноземними фахівцями;

V етап – організація перекладацької діяльності з метою застосування та закріплення знань, умінь і навичок, набутих під час комунікативної діяльності;

VI етап – перевірка виконання та оцінювання результатів професійно-орієнтованої комунікації.

Розглянута нами структура відноситься до процесу організації та навчання професійно-орієнтованої іноземної мови в технічному закладі. Цілий напрям досліджень відомих педагогів і психологів присвячено вивченню проблеми комунікації. У зв'язку з цим, комунікативну діяльність можна розглядати як розвиток окремої предметної дії, у якій виокремлюються свої цілі та завдання, свій предмет і продукт, свої операції та орієнтування. Предмет нашого дослідження – підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності за допо-

могою професійно-орієнтованої іноземної мови. Потреба суспільства у фахівцях, готових працювати в нових інформаційних умовах, зумовлює необхідність підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності, вироблення професійної комунікативної компетентності. Виокремлено найважливіші компоненти формування професійної комунікативної компетентності студентів: мотиваційно-організаційний, професійно-орієнтований, результативний. Важливим аспектом у навчанні професійно-орієнтованої іноземної мови є читання спеціальної літератури, що дає змогу ознайомитися з публікаціями з певної тематики, з основними тенденціями та напрямками зарубіжних досліджень з тієї чи іншої професійної галузі (Буданова; 2019).

Також вважаємо, що необхідно визначити та виокремити комплекс педагогічних умов для підготовки студентів до іншомовної професійної діяльності. У педагогіці поняття «умова» визначено, як дидактичні категорії, що відображають категорії навчально-виховного процесу. Сукупність чинників, що сприяють формуванню готовності студентів до професійної діяльності за допомогою професійно-орієнтованої комунікації іноземною мовою, ми визначаємо як ефективні педагогічні умови, такі як створення предметно-орієнтованого навчального середовища, використання професійно-орієнтованого підходу до навчання студентів у технічному закладі, розробка методики навчання при використанні професійно-орієнтованого підходу, розвиток професійно значущих мотивів, спрямованих на майбутню професійну діяльність студентів. Дотримання таких умов під час підготовки з іноземної мови студентів сприяє формуванню готовності до майбутньої іншомовної професійної діяльності: спрямованість професійної літератури та навчальних матеріалів на комунікацію; обговорення проблем майбутньої професійної діяльності студентів; організація активної комунікації іноземною мовою; створення та моделювання спілкування майбутніх фахівців між собою іноземною мовою; науково-дослідницька робота студентів з проблем майбутньої професійної діяльності. Навчально-виховний процес підготовки студентів до професійної діяльності за допомогою дисципліни «Іноземна мова» можна звести до таких тез: отримання та обробка професійно-значущої інформації; стимулювання студента до навчальної діяльності; формування мотивуючого середовища; самоосвіта і самовиховання; висока вимогливість і контроль; формування морально-етичних норм професійної поведінки. Таким чином, формування готовності

студентів технічних ЗВО до іншомовної професійної діяльності потребує створення цілої низки педагогічних умов, до яких слід віднести: створення єдиного професійно-орієнтованого поля і предметних комплексів на його основі; всебічний розвиток особистості студента; формування мотивів і чинників, що визначають успішність у навчанні; орієнтація на мотив вивчення іноземної мови, спрямованих на досягнення цілей у професійній підготовці; професійно-орієнтований підхід, як ефективний засіб взаємозв'язку зовнішніх і внутрішніх компонентів (Герасимчук; 2018; 257). Викладання іноземної мови має великі виховні можливості. Це організаційний, предметний, соціальний і комунікативний аспекти, під час яких вирішується багато професійних завдань.

Основними одиницями формування вмінь і навичок у навчанні слугують завдання. Сукупність завдань має містити в собі необхідні типи та види завдань і вправ, що враховують закономірності формування вмінь і навичок використання іноземної мови у професійній та пізнавальній діяльності. Виконання в певній послідовності та певній кількості таких завдань забезпечить максимально високий рівень готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності в заданих умовах.

У системі завдань виокремлено чотири групи:

- пропедевтичні завдання, спрямовані на формування лексико-граматичних навичок читання та сприйняття професійно значущої інформації. У свою чергу, ці завдання поділяються на три типи: лексичні, граматичні та композиційні;

- комунікативні завдання, спрямовані на формування навичок професійного спілкування, умінь знаходити й отримувати потрібну інформацію з іншомовних джерел. До цієї групи входять завдання на засвоєння змісту загально-професійних понять; завдання, що сприяють системному засвоєнню окремих видів професійних знань; завдання на виконання приписів тощо.

- продуктивні завдання, спрямовані на формування вмінь знаходження джерел необхідної інформації, віднесення одержуваної інформації до конкретної предметної дійсності, перенесення отриманих знань у навчально-дослідницьку та професійну діяльність.

- контрольні-навчальні завдання, спрямовані на оцінювання витягнутої інформації, оцінювання рівня підготовки та корекцію навчальної діяльності.

Формування готовності майбутніх інженерів до використання іноземної мови у професійній діяльності пов'язане не тільки з оволодінням

професійно орієнтованою іноземною мовою та засвоєнням професійно-значущих знань, а й із розвитком професійної майстерності. формуванням найважливіших професійно-особистісних якостей: цілеспрямованості, самостійності, ініціативності, організованості, наполегливості, послідовності, творчої активності та професійної моральності. Тому формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності включає професійно-особистісний компонент (Ковальчук; 2012). Під час вивчення іноземної мови необхідне формування таких якостей, як потреба в набутті нових професійно значущих знань і способів діяльності, здатність зосередитися на поставленій меті; завзятість у доведенні справи до кінця, прагнення до професійного вдосконалення, прагнення до пошуку нешаблонних шляхів вирішення професійних завдань тощо. Головним у формуванні якостей особистості є діяльність, що сприяє їхньому розвитку. Але перше, що необхідно, – це пробудити позитивне ставлення до формованих професійних якостей, підвести до усвідомлення їхньої цінності. Особливу роль у формуванні готовності майбутніх інженерів до використання іноземної мови у професійній діяльності відіграють не тільки здібності, знання, уміння та навички, а й уміння оцінити свій рівень володіння мовою, зрозуміти причину труднощів у її засвоєнні та побачити перспективи подальшого розвитку. Цю функцію в навчанні виконує рефлексивно-результативний компонент. Цей компонент передбачає усвідомлення суб'єктом структури своєї діяльності, здатність до рефлексії та саморозвитку, пізнання себе та іншого, вироблення адекватної самооцінки своєї діяльності (Камінська; 2024; 16).

Найважливішим чинником ефективної підготовки майбутніх інженерів до використання іноземної мови у професійній діяльності є дотримання певних організаційно-педагогічних умов. Ці чинники створюють сприятливі умови для обміну діяльністю, інформацією, досвідом, уміннями та навичками, результатами діяльності, що сприяє розвитку суспільства та особистості фахівця. Аналіз стану проблеми педагогічних умов у теоретичних джерелах, а також проведення дослідно-експериментальної роботи дали змогу визначити найважливіші організаційно-педагогічні умови формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності майбутніми інженерами. Насамперед необхідно, щоб у системі вузівської підготовки. одним із пріоритетних напрямів було підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців, які вмінуть

використовувати знання іноземної мови у професійному самовдосконаленні та умінні налагоджувати контакти з партнерами, незалежно від їхньої мовної приналежності. Тому перша умова полягає в тому, що формування готовності студентів до використання іноземної мови в професійній діяльності має бути однією з пріоритетних цілей підвищення конкурентоспроможності майбутніх інженерів. Важливий вплив на успішність формування розглянутої готовності впливає залучення механізмів внутрішньої мотивації, пов'язаних із професійними інтересами студентів, у переважній більшості орієнтованих на обрану професію. Це дає змогу включити вивчення мови в професійну мотивацію майбутніх інженерів. Тому наступною умовою при формуванні даної готовності буде необхідність орієнтуватися на професійні інтереси студентів. Професійні знання тільки тоді матимуть цінність і особистісну значущість для студента, коли вони знаходять практичне застосування в навчальній та професійній діяльності. Це вимагає включення в освітній процес завдань для виробничої практики, тематики рефератів, курсових і дипломних проектів, що враховують знання, отримані із зарубіжних джерел. Тому важливою умовою формування готовності майбутніх інженерів до використання іноземної мови у професійній діяльності є створення ситуацій, що стимулюють використання професійно значущої інформації з іноземних джерел у навчальній та дослідницькій діяльності. Однією з найважливіших умов професійного становлення майбутніх інженерів в формуванні у них потреби та вміння використовувати інформацію з іноземних джерел у професійній діяльності є отримання акту-

альних і значущих відомостей, що відповідають сучасному рівню розвитку техніки та виробництва. Тому обов'язковою умовою при формуванні готовності майбутніх фахівців до використання іноземної мови у професійній діяльності є використання сучасних іншомовних професійно значущих текстів.

Висновок. Формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності майбутніх інженерів зорієнтоване на формування ставлення до іноземної мови як значущої професійної цінності, прагнення удосконалити й застосовувати її в професійному вдосконаленні, знань граматики та професійно значущої лексики іноземної мови, знань про країни досліджуваної мови, їхню економіку, науку промисловість, володіння засобами вербальної й невербальної комунікації іноземною мовою, вміння розуміти письмову та усну професійно значущу інформацію з різних джерел, уміння творчо користуватися інформацією, отриманою з іноземних джерел, упевненості у своїх можливостях, високого рівня прагнень, адекватної самооцінки. Процес навчання іноземної мови в технічному закладі вищої освіти має бути підпорядкований досягненню комплексної інтегративної мети, а саме, формуванню готовності використовувати іноземну мову в професійній діяльності, що забезпечує реальний практичний результат навчання, – оволодіння здатністю й умінням витягати необхідну професійно значущу інформацію з іншомовних джерел, застосовувати цю інформацію на практиці для розв'язання професійно-виробничих завдань, спілкуватися іноземною мовою у визначених межах професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буданова Л. Г., Внукова К. В., Семенова Л. В., Чемоданова М. Ф. Англійська мова. Розвиток навичок читання, розуміння та перекладу наукових текстів за фахом: Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти та викладачів. Харків: НФаУ, 2019. 35 с
2. Герасимчук Т. В. Педагогічні умови формування професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців автомобільно-дорожньої галузі за допомогою інформаційних технологій. Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки 2018 р., Випуск 4, С. 238–265.
3. Єфімова О. М. Формування іншомовної комунікативної компетентності курсантів вищих військових навчальних закладів : автореф. Дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Київ : Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, 2014. 23 с.
4. Камінська, С. В. Додаткові освітні ресурси : роль рефлексивного компонента в розвитку професійної іншомовної комунікації фахівця. Педагогічні науки: зб. наук. праць / гол. ред. Л. А. Пермінова. Івано-Франківськ : ХДУ, 2024. Вип. 106. – С. 13–20.
5. Ковальчук І. В. Іншомовне спілкування та розвиток іншомовної комунікативної культури особистості. Проблеми сучасної психології. 2012. Вип. 15. С. 275–285.
6. Колбіна Т.В. Формування у студентів досвіду міжкультурної комунікації. – Х. ВД «ІНЖЕК», 2012. 168 с.
7. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти : монографія. відп. за вип. М.М. Сідун, Т.К. Полонська. Мукачево МДУ, 2018. 342 ст.
8. Наказ Міністерства Освіти і Науки України м. Київ від 13 червня 2024 року № 842 Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-deiakykh-standartiv-vyshchoi-osvity>

9. Удалова О. Формування комунікативних умінь студентів у процесі професійної підготовки. Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 94. С. 326–331.

REFERENCES

1. Budanova L. H., Vnukova K. V., Semenova L. V., Chemoanova M. F. Anhliiskamova (2019). Rozvytok navychok chytannia, rozuminnia ta perekladu naukovykh tekstiv za fakhomx. [Development of skills in reading, understanding and translation of scientific texts in the speciality] Metodychni rekomendatsii dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity ta vykladachiv. Methodological recommendations for higher education students and teachers. Kharkiv: NFaU. S. 35. [in Ukrainian]
2. Herasymchuk T. V. (2018) Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv avtomobilno-dorozhnoi haluzi za dopomohoiu informatsiinykh tekhnolohii. [Pedagogical conditions for the formation of professional foreign language competence of future specialists in the road industry using information technology] Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Serii: Pedahohichni nauky. Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Pedagogical sciences. Vypusk 4, S. 238–265. [in Ukrainian]
3. Yefimova O. M. (2014) Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti kursantiv vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladiv [Formation of foreign language communicative competence of cadets of higher military educational institution]: (Abstract of PhD thesis) 13.00.04. Kyiv; Nats. ped. un-t imeni M.P. Drahomanova, S. 23. [in Ukrainian]
4. Kaminska, S. V.(2024) Dodatkovy osvityni resursy : rol refleksyvnoho komponenta v rozvytku profesiinoi inshomovnoi komunikatsii fakhivtsia. [Additional educational resources: the role of a reflective component in the development of professional foreign language communication of a specialist] Pedahohichni nauky: zb. nauk. prats Pedagogical sciences: a series of scientific papers. hol. red. L. A. Perminova. Ivano-Frankivsk : KhDU,.. Vyp. 106. S. 13–20. [in Ukrainian]
5. Kovalchuk I. V. (2012) Inshomovne spilkuвання ta rozvytok inshomovnoi komunikatyvnoi kultury osobystosti. [Foreign language communication and development of foreign language communicative culture of the individual]. Problemy suchasnoi psykholohii. Problems of modern psychology. Vyp. 15. S. 275–285. [in Ukrainian]
6. Kolbina T.V. (2012) Formuvannia u studentiv dosvidu mizhkulturnoi komunikatsii. [Formation of students' experience of intercultural communication] Kh. VD «INZhEK», S. 168. [in Ukrainian]
7. (2018) Lihvodydaktychni zasady navchannia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi ta zahalnoi serednoi osvity [Linguodidactic bases of teaching foreign languages in institutions of higher pedagogical and general secondary education]: monohrafiia. vidp. za vyp. M.M. Sidun, T.K. Polonska. Mukachevo MDU.S.342 [in Ukrainian]
8. (2024) Nakaz Ministerstva Osvity i Nauky Ukrainy m. Kyiv vid 13 chervnia 2024 roku № 842 Pro vnesennia zmin do deiakyykh standartiv vyshchoi osvity [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 13 June 2024, No. 842 On Amendments to Certain Standards of Higher Education <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-deiakyykh-standartiv-vyshchoi-osvity> [in Ukrainian]
9. Udalova O. Formuvannia komunikatyvnykh umin studentiv u protsesi profesiinoi pidhotovky. [Formation of students' communicative skills in the process of professional training] a series of scientific papers .SSI 'Institute of Modernisation of Education Content. Novi tekhnolohii navchannia: zbirnyk naukovykh prats. DNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity». Kyiv, 2020. Vyp. 94. S. 326–331.
10. Gilakjani A.P, Leong L.M, Sabouri N.B.(2012) A Study on the Role of Motivation in Foreign Language Learning and Teaching. Modern Education and Computer Science. № 7. P. 9–15.